

משמעות – חלק א'.

מאת אירנה-אור קונבלוב

לפני קצת יותר משלוש שנים גמרתי אומר בלבי ללמוד בוינגייט. בפסיכומטרי לא הברקתי יתר על המידה ולא היו בי כוונות לעמול על שיפורו מחדש. בכל מקרה, בשילוב עם ממוצע בגרויות מרשים למדי, הייתי בסדר בסיכויי הקבלה שלי ללימודי תואר ראשון. בחרתי בלימודי חינוך גופני במכללה בוינגייט כתואר ראשון. מצאתי מלגה נחמדה במסגרת לימודים מאתגרת ומעשירה. כך יכולתי להניח לדאגותיי לשכר הלימוד. שעות הלימודים היו נוחות והותירו די פנאי עבורי להמשיך באימוני הריצה – עיסוק חדש, או אולי מחודש מגיל הנעורים, שהתמכרתי לו. ההתמכרות הזאת 'מיגנטה' אותי חזק לרצי רמת השרון, קבוצת אנשים חביבה המנוהלת על ידי זהבה שמואלי, רצת עבר אולימפית, שייצגה את ישראל בריצת מרתון במשחקים האולימפיים בשנת 1984, בלוס אנג'לס. תכני הלימוד נראו לי מעניינים דיים – אני אוהבת ספורט. מגיל שתים-עשרה התחלתי להתעניין בענפי ספורט שונים ולחקור, במיוחד על פיתוח גוף ועל אתלטיקה קלה. הייתי בחוג אתלטיקה קלה בכיתות ח' עד י' ואפילו התחריתי בריצות הבינוניות בהצלחה יחסית. אהבתי לרוץ מגיל ארבע, בערך. תמיד בסיבובים, מאז שאני זוכרת את צעדי הריצה הראשונים שלי - בסלון, מסביב לשטיח לצלילי מוסיקה בגיל חמש; מסביב לבניין מגורינו ברוסיה בגיל שמונה; מסביב למגרש הבית-ספרי בשיעורי ספורט בגיל שתים-עשרה, לעיניה התוהות של המורה לספורט שלא כל כך הבינה למה אני לא משחקת מחניים עם כולם; מסביב לשכונה בשבתות השכם בבוקר בגיל ארבע-עשרה. וחיש מצאתי את עצמי רצה בסיבובים באצטדיון העירוני הלא מטופח על הגבול שבין העיר חולון לבין העיר בת ים.

אז אני אוהבת לרוץ, אמרתי לעצמי, אני אוהבת ספורט. יש לי קצת רקע. למה לא וינגייט? גם הלימודים בטח לא מסובכים. וגם אוכל לקבל מקצוע – מורה לחינוך גופני. בסופן של שלוש שנות לימוד ועוד שנת סטאז' אחת יהיה לי מקצוע ביד – מורה. מקצוע טוב ונחוץ, חשבתי לעצמי. אולי לא מכניס משכורת גבוהה מדי לכיס, אבל כזה שבטוח אפשר להסתדר איתו בכל פינה בגלובוס. בנוסף, הסתמכתי על הסמכתי כמדריכת כושר ובריאות שרכשתי מיד לאחר שירותי הצבאי בגדוד חי"ר מעורב, קרקל. היטבתי לעבוד עם אנשים. בצבא הייתי מפקדת. לאחר החזרה לחיי אזרחות אימנתי קצת, הדרכתי קצת. ידעתי לא מעט על גוף האדם, על תפעולו, על אימונו. ילדים? לא הרתיעו אותי. בקטנה, אמרתי לעצמי.

חה!

את הסטירה הראשונה המצלצלת קבלתי בשנה א', בהתנסות בהוראה בבית ספר יסודי. זה בכלל לא היה כזה 'בקטנה' כמו שחשבתי. בשנה ב', בהתנסות בהוראה בחטיבת ביניים ובתיכון זה כבר היה 'בגדולה'. גם הילדים היו גדולים יותר, עם תחכום, עם חוצפה. ואני, תוך

כדי זה שאני 'בסך הכל רוכשת לי מקצוע', הבנתי שעליי לפלס את דרכי כדמות, כאישיות, גם דרך החוצפה ודרך ההתחכמות של תלמידיי ושל תלמידותיי. אני צריכה למצוא ערכים כלשהם שחשובים לי ולהביאם עד אליהם, עד ללבם. בתהליך 'פשוט' של רכישת מקצוע הבנתי, שאני צריכה שתהיה לי משמעות. אחרת אני יכולה להקליט איזו זומבה, לשים מול התלמידות שלי איזה רמקול, ולהתנדף. כי מי אני בכלל?

מי אני? שאלתי את עצמי. למה אני עושה את זה? מעולם לא רציתי להיות מורה. אני גם לא רוצה, נראה לי.

החלטתי לעזוב את התואר.

לאחר חודשיים של התלבטות מהולה בייאוש נגשתי למבחני סוף סמסטר ב' של שנה ב', בלי ללמוד, איך שאני, לאחר שהחלפתי את הפיג'מה בחולצה וג'ינס וצחצחתי שיניים. מה למדתי בקורסים? כלום. לא רציתי להיות מורה. זה היה הסיכום לכל הנלמד בפרק הזמן ההוא. בזכות מוחי שהיה צלול עדיין עברתי את כל המבחנים בלי להיכשל ואף בהצלחה יחסית. ולא עזבתי שום דבר.

בשנה ג' הייתי חופשייה מהוראה. ההתנסות בהוראה במסגרת התואר תמה. החלטתי להירגע ולהמתין עד שאתחיל את הסטאז'. בשנה הזאת גיליתי, כמה זה חסר לי. עבדתי בעבודות שלא היו קשורות בהכרח להוראה. בעיקר אימונים אישיים, קצת שיעורים פרטיים במקצועות שלא היו קשורים בהכרח לחינוך הגופני ולספורט. רצתי הרבה. אבל בכל מה שעשיתי, התמוגגתי על השינוי ועל השיפור אצל האחר הנתון לידיי.

בשלב מסוים חיפשתי את עצמי בין כתלי בתי ספר שונים. חיפשתי שם את דמותי שלא הייתה משובצת לשום תכנית הוראה בשום מוסד. אז בניתי מצגות בנושאים שונים בכוונה להרצות לתלמידי חטיבה ותיכון. אהבתי את העמידה מול קהל. אהבתי לחלוק עם הקהל הצעיר הזה את אשר למדתי.

ולאט לאט צמחה בלבי ההחלטה להיות מורה בתיכון.

אני אוהבת מאוד נוער. בעיניי, זה גיל עם אינספור הזדמנויות ועם אינסוף שעות טובות לפורענות. דווקא בשל כך אני אוהבת אותם. דווקא בגלל זה רציתי להיות שם בשביל מישהו, מישהי, נער תוסס או נערה סוררת, להיות אוזן קשבת, להיות יד מנחה, להיות... דמות ואישיות, להיות שם, כשצריך. אני זוכרת את עצמי כנערה, עם ההזדמנויות ועם השעות שניצלתי לפורענות. אני זוכרת עד היום את כל הדמויות שהיו אי אז לצדי. עד עצם היום הזה אני מברכת כל דמות ודמות. רציתי להיות כך עבור מישהו אחר, כפי שהיו פעם אחרים בשבילי, בשכנעי כי העולם מקום טוב הוא. התחלתי לטפח בקרבי חלום קטן, שבסופו של

דבר ייתכן שיהפוך לאי-זה מעשה גדול במרוצת השנים. רצתי, ומקילומטר לקילומטר שחלף, בכבישים, בשדות, בסיבובי אצטדיונים ובאגוניית התחרויות והמרוצים, חלמתי את החלום שלי.

חיפשתי בית ספר תיכון ללמד בו, באזור מרכז הארץ, קרוב יחסית לבית מגורי ברמת השרון. לא מצאתי.

אלה שהוצעו לי פסלתי, כי לא רציתי לעמוד חמישים דקות בפקק הלך וחזור. אולי טעיתי... הלכתי לראיון עבודה בבית ספר יסודי בצפון תל אביב, כי התקשרו אליי והסכמתי. בית ספר טוב, אמרתי לעצמי. לא נורא, שיהיה יסודי, החלטתי, מרגישה את החלום שטיפחתי נסדק קלות. תהיה לי התנסות לחיים.

לא קבלו אותי לעבודה שם.

החודשים עברו ולוח השנה הצביע בתוכה על שלהי חודש יולי. לא היה לי מקום לסטאז'. שום מקום, בטח לא בית ספר תיכון. אף על פי ששלחתי אינספור מיילים ופניתי לאנשים רבים שהכרתי ושהיו יכולים לעזור לי בחיפושיי בדרך כלשהי, לא קבלתי מענה חיובי משום מקום. אנחנו לא מחפשים מורה אישה לחינוך גופני, נאמר לי בפניותי הרבות לבתי הספר העל-יסודיים. במקרה הטוב חיפשו מורה גבר. כך זה, שבחטיבות העליונות שני המינים לומדים הנפרד. במקרה הטוב פחות לא חיפשו בכלל.

בתי ספר יסודיים שפניתי אליהם בעל כורחי, בעודי קוברת עמוק את החלום שטיפחתי לאורך מאות קילומטרים של ריצה, מצאו כבר מורה ושבצוהו במערכת שלהם.

אוגוסט נגס ביומיום שלי בתאבון של ילד מתבגר שזה עתה סיים לשחק כדורגל בהפסקה הגדולה. השלמתי עם זה שאיחרתי את המועד, כנראה, ושכבר לא אמצא בית ספר להשתבץ בו להתמחות בהוראה השנה. טאטאתי רסיסי חלומי השבור מתחת למיטה. מקסימום, בשנה הבאה אמצא בית ספר תיכון וארכיב אותך מחדש, כמו פאזל, חלומי היקר.

...הטלפון צלצל.

"שלום, אני מנהלת בית ספר יסודי שנמצא ברמת השרון, ב...." מה???

"קבלתי את קורות החיים שלך מהמפקחת. את מוכנה לבוא מחר לראיון?" טוב. כן.

אבל זה בית ספר יסודי, חשבתי לעצמי והצתי ללב פנימה אל רסיסי החלום שלי. לא נורא, אולי גם שם לא יקבלו אותי, כמו בבית הספר היסודי שהוא שהלכתי אליו לראיון עבודה. הלכתי לראיון. למען האמת, יותר מרוב פחד מהמפקחת. פחדתי שאם אסרב להגיע לראיון, בחיים לא אקבל עוד הצעות עבודה בתחום. וכל כך רציתי תיכון...

"מאיפה את נולדת בכלל???", אמרה מנהלת בית הספר כשבאתי לראיון, מציצה תוך כדי בקורות חיי – חיים שלמים בקובץ PDF על מסך המחשב שלה. "הבנתי שרצית תיכון, חטיבה... ועכשיו הגעת לבית ספר יסודי..."

"נכון", עניתי בקול חלוש.

"שאני אבין רק", ירתה לעברי המנהלת מילים מקנה האסרטיביות שהיה כה שגור בפיה, לשונה מוכנה על ההדק לשחרר כבר את ההברה הבאה, "את באה לפה רק לעשות את הסטאז' וללכת? או שאת באמת רוצה להיות מורה לחינוך גופני לטווח הארוך? כי אני משקיעה במורים שלי, אז אני לא מוכנה שיבואו לי כל מני להעביר פה את הזמן!"

'באמת רוצה להיות מורה לחינוך גופני, לטווח הארוך. אבל לא פה, בתיכון.' עניתי לעצמי בתוך עצמי והתכווצתי, כמנסה להיבלע במשענת הכסא.

אולי, במחשבה שניה, אני כבר לא רוצה להיות מורה לחינוך גופני בכלל. איפה הדלת???

"תשמעי", אמרתי בכנות, "אני לא יודעת מה יהיה בטווח הארוך. אני לא יכולה להתחייב על שנים קדימה, כי אף אחד לא יכול לדעת מה יהיה. זה בסך הכל הסטאז' שלי, אני לא מנסה יותר מדי ואני לא יודעת מה יהיה. אבל אני יכולה לומר לך בוודאות, שאני לא באה להעביר את הזמן. אני תמיד משקיעה, בכל מקום שבו אני נמצאת, בכל מחויבות שאני לוקחת על עצמי."

איפשהו בפנים ידעתי שככה לא מתנהגים בראיון עבודה. כשבאים להתקבל לעבודה, מראים בטחון. אבל אני בחרתי באמת הפנימית שלי והשמעתי אותה, גם אם הייתה בעוכריי. סמכתי על נסיון העבר שלי בעניין. זכרתי, שהאמת הפנימית שלי מעולם לא הכשילה אותי עד כה בחיי. בין כה וכה, בלבי קיוויתי שלא אתקבל גם לבית הספר הזה.

אבל האמת הפנימית שלי הובילה אותי לכך שכיום אני מורה בבית ספר יסודי אי שם בעירי, רמת השרון. במחשבה שניה, אולי מישהו היה נואש אף יותר ממני... אני צוחקת.

הלכתי לעבוד שם, נושאת בלבי את פאזל החלום שלי, מוכן להרכבה בכל עת שיהיה צורך. ככה, ליתר בטחון.

ההתחלה הייתה קשה. קשה עד כדי ריסוק. קשה עד כדי דמעות, עד כדי דכאון ועד כדי חוסר הרצון לקום מוקדם בבוקר וללכת לעבודה הזאת. ניסיתי לתכנן מערכים כמיטב יכולתי, ניסיתי להיות יצירתית. ניסיתי אף לתכנן שיעור שבועי בנושא כלשהו שדובר בבית הספר – שבוע עולים חדשים, למשל. לאט לאט גיליתי, שעבור כל הכיתות שאני מלמדת מה שהיה יצירתי יתר על המידה התקבל בחוסר הבנה מוחלט. החלטתי להיות קונבנציונלית יותר ולעוף פחות בדמיוני. בעל כורחי מצאתי את עצמי גולשת למשחקים השונים יותר במקום ללמד משהו

שהיה בכוונתי ללמד. תחילה גם זה ריסק אותי – תכננתי, חשבתי, הגדלתי ראש, ו... איש לא שעה לרצונותי הטובים! אולם לאחר לבטים מתמשכים הגעתי למסקנה, שמוטב לי להניח למערכים שלי. הבנתי, שיש לי כיתה מסוימת, שעבורה עצם זה שהם מתקדמים ביישום דרישותיי, גם אם זה משהו כל כך טרוויאלי כמו ישיבה בטורים מסודרים, זו גם כן למידה. הבנתי שאפשר להכניס לשיעור תוכן לימודי וגם לתת בסוף משחק כצ'ופר. להבטיח לתלמידים את הצ'ופר הזה. כך יש להם משהו לשאוף לו ובטחון, שאם ימלאו אחר דרישותיי יובצעו את המשימות כנדרש, בזמן, בלי ויכוחים ארוכים מדי ובלי בזבז זמן רב מדי על משמעת, יספיקו לשחק יותר זמן. ראיתי שזה עובד. כמו כן, הבנתי שיש לי זמן. גם אם יידרשו לי חודשיים שלמים ללמד יחידת הוראה בכדוריד, זה מה שאעשה. למה, מישהו דוחק בי? הרי בין כה וכה יש גורמים שונים, מערכתיים, שפוגעים ברצף השיעורים. קיום יום שתילת זרעים בית ספרי לרגל ט"ו בשבט, למשל, לגמרי לא תלוי ברצוני החופשי. הבנתי שבעולם הבית-ספרי השגרה היא דינמית, לטוב ולרע. וצריך פשוט לקבל את זה.

עם הזמן השכלתי ללמוד את הכיתות שלי ותלמידיי השכילו ללמוד אותי ואת דפוסי התנהגותי. תלמידיי יודעים, למשל, שאם ילד מגיע לשיעור שלי בשעה השביעית והוא מבקש לסיים חטיף קטן, ארשה זאת. אני יודעת שחמש דקות הפסקה בין שיעורי שישי לבין שיעור שביעי לא מועילות במיוחד ולא מספיקות כדי לעשות דבר-מה כמו שצריך. אבל יחד עם זה, יודעים תלמידיי שאני לא רואה את זה בעין יפה ושלשיעור שלי לא באים לועסים. דואגים להשקיט את הרעב קצת לפני תחילת השיעור. בעוד ארבעים וחמש דקות יוכלו לסעוד עד שובע. גם כך הרי לא מתאמנים על בטן מלאה.

אט אט למדו תלמידיי שאני אוהבת לצחוק ושאני ממש לא אוהבת לצעוק. עם זאת, למדו גם את הגבול הדק שבין חוש הומור לבין הגזמה. אני עדיין צועקת, לרגע קט, לעתים רחוקות. אולם אז, משכבר נשמעת הצעקה, מבינים התלמידים שלי שהגבול נחצה, ועל כן השטויות תיפסקנה לאלתר. בנוסף לזה למדתי, שאני, מצדי, צריכה לכווס עליהם רק לכאורה, לא באמת, חלילה. אחרת, בראש ובראשונה, זה יעלה לי מחיר רגשי רב מדי. בסופו של יום, הם לא הילדים הפרטיים שלי. שנית, אני צריכה לשדר לתלמידים, שלא משנה מה, אני אוהבת אותם ושתמיד יש להם הזדמנות שנייה לשפר ולתקן. בסופו של דבר זו, כנראה, מהות החינוך. היכולת שלהם לרוץ מהר יותר או לקפוץ גבוה יותר או להבקיע לשער מספר רב יותר של פעמים לא תשנה באמת, סביר להניח. אפשר להיות אדם טוב כך או כך. אולם, הגישה למשימה, היחס לאחרים, הרצינות כשהיא נדרשת והיכולת להרפות כשנדרשת זו, ההתמודדות הן עם הצלחה והן עם כשלון – אלה כנראה כן יהיו בעלי משמעות בהפיכת תלמידיי הצעירים לאנשים טובים.

את המשמעות הזאת עליי לשקף להם דרכי. אחרי הכל, אני אכן איזו דמות שהם רואים מול העיניים שלהם ולוקחים ממנה דוגמה. כך הבנתי במרוצת החודשים האחרונים ובמרוצי השדה הפרטיים שלי בין פרדסי רמת השרון, במרחק של קילומטר מביתי. המחשבה הזאת הובילה אותי למסקנה, שאני צריכה לאהוב אותם, אבל לא סתם, אלא לאהוב, כמו שפסל אוהב את החימר שלו, כמו שמשורר אוהב דף לבן. לאהוב חזק עד כדי פרץ יצירה כשההשראה נוגעת. לאהוב בחזקה עד כדי היכולת לקמט דף מלא קשקושים ולזרוק אותו לפח; עד כדי אי-פחד לצרוב את החימר בלהט האש. וההשראה הרי נבזית היא, על כן לעתים היצירה קשה, היצירה, כמו שכתב ביאליק, מתוך מכאוב היא. לכן, רבים הם הקמטים והצריבה רבה היא. ההשראה – רק לעתים נדירות נוגעת היא, בכנף מלאך. לפיכך, בודדות הן הפעמים בהן תחושת פריסת כנפיים מבקיעה שערי שמיים אפורים ומולידה שמש איתנה של יום מואר במיוחד... חרף זה יש להמשיך, לקמט, לצרוב, וכל זה באהבה רבה, עד שיצליח.

דווקא התובנה הזאת השאירה אותי בבית הספר כשרציתי לשבור את כל הכלים ולהפסיק לשחק....

ההמשך יבוא במהדורה הבאה! 😊